

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2904

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 20. rujna 2007. godine donijela

ODLUKU

O OBJAVLJIVANJU PRAVILA O POTPORAMA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

I.

Pravila o potporama za zaštitu okoliša sadržana su u Smjernicama Zajednice o državnoj potpori za zaštitu okoliša (SL C 37, 3. 2. 2001., str. 3. – 15.)

II.

Tekst akta u kojem su sadržana pravila iz točke I. ove Odluke, u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

A. UVOD

1. Komisija je 1994. usvojila Smjernice Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša¹ s istekom na datum 31. prosinca 1999. U skladu s točkom 4.3. iz smjernica Komisija ih je 1996. preispitala i zaključila da se u međuvremenu nije javila potreba za izmjenama i dopunama. Komisija je 22. prosinca 1999. donijela odluku o produljenju valjanosti ovih smjernica do 30. lipnja 2000.² Komisija je 28. lipnja 2000. donijela odluku o produljenju valjanosti ovih smjernica do 31. prosinca 2000.³

2. Od 1994. kada su usvojene ove smjernice, djelovanje u području zaštite okoliša se razvilo na inicijativu država članica i Zajednice te na svjetskoj razini, posebice nakon usvajanja Protokola iz Kyota. Države članice na primjer češće dodjeljuju državne potpore u energetske sektoru, a potpore su često u do nedavno neuobičajenom obliku kao što je smanjenje i izuzeće od poreza. Također, sve su češći novi oblici potpora za tekuće poslovanje. Komisija stoga treba usvojiti nove smjernice kako bi se države članice i poduzetnici upoznali s kriterijima koje će Komisija primjenjivati kod donošenja odluke o usklađenosti potpora, planiranih od država članica, sa zajedničkim tržištem.

3. Prema članku 6. Ugovora EZ-a ciljevi politike za zaštitu okoliša trebaju se uključiti u politiku Komisije za nadzor potpora u sektoru zaštite okoliša, a posebno u vidu promicanja održivog razvoja. Sukladno tomu, politike tržišnog natjecanja i zaštite okoliša ne djeluju u suprotnim smjerovima, a zahtjevi za zaštitu okoliša trebaju se uključiti u definiciju i provedbu politike tržišnog natjecanja, posebice radi promicanja održivog razvoja⁴.

4. Međutim, uzimanje u obzir dugoročnih zahtjeva za zaštitu okoliša ne znači da se sve

potpore moraju odobriti. Trebaju se razmotriti mogući učinci potpora u smislu održivog razvoja i pune primjene načela »onečišćivač plaća«. Neki oblici potpora sasvim sigurno zadovoljavaju ova mjerila, a posebno u slučaju kada omogućavaju postizanje visokog stupnja zaštite okoliša bez da istovremeno dođu u sukob s načelom internalizacije troškova. Drugi pak oblici potpora mogu imati nepovoljne učinke na trgovinu između država članica i tržišno natjecanje, mogu biti u suprotnosti s načelom »onečišćivač plaća« i kočiti uspostavu procesa održivog razvoja. To može biti slučaj, na primjer, kada su potpore isključivo namijenjene za lakše usklađivanje s novim obvezujućim standardima Zajednice.

5. U ovim se smjernicama pristup Komisije sastoji od određivanja mogu li se i pod kojim uvjetima državne potpore smatrati nužnima za osiguranje zaštite okoliša i održivog razvoja, bez da izazovu nesrazmjerne učinke na tržišno natjecanje i gospodarski rast. Ova se analiza izvodi u svjetlu pouka izvučenih iz funkcioniranja smjernica iz 1994. i u svjetlu u međuvremenu nastalih promjena u politici zaštite okoliša.

B. DEFINICIJE I OPSEG

6. Pojam zaštite okoliša: u svrhu ovih smjernica Komisija smatra da »zaštita okoliša« podrazumijeva sve aktivnosti namijenjene ublažavanju ili otklanjanju štete koja je nanesena našem fizičkom okruženju ili prirodnim izvorima ili poticanju učinkovite uporabe ovih izvora.

Komisija smatra da mjere štednje energije i korištenje obnovljivih izvora energije predstavljaju aktivnosti za zaštitu okoliša. Mjere štednje energije se, između ostalog, trebaju shvatiti kao aktivnosti kojima se poduzetnicima omogućava da smanje energetske potrošnje u svom proizvodnom ciklusu. Projektiranje i izrada strojeva ili prijevoznih sredstava koji zahtijevaju manje korištenje prirodnih izvora nije obuhvaćeno ovim smjernicama. Akcije poduzete u okviru postrojenja ili drugih proizvodnih jedinica radi poboljšanja sigurnosti ili higijene važne su i mogu ispunjavati uvjete za određene vrste potpora, ali nisu obuhvaćene ovim smjernicama.

Pojam internalizacije troškova: u svrhu ovih smjernica »internalizacija troškova« znači načelo prema kojem se svi troškovi vezani uz zaštitu okoliša uključuju u proizvodne troškove poduzetnika.

Načelo »onečišćivač plaća«: to je načelo prema kojem troškove borbe protiv zagađenja plaća onečišćivač koji uzrokuje zagađenje.

Onečišćivač: onečišćivač je onaj tko izravno ili neizravno šteti okolišu ili stvara uvjete koji vode do takve štete⁵.

Cijene koje odražavaju troškove: ovo načelo kaže da cijene roba ili usluga trebaju uključiti vanjske troškove povezane s negativnim učinkom proizvodnje i trgovine na okoliš.

Standard Zajednice: obvezujući standard Zajednice koji određuje stupnjeve zaštite okoliša i obveze prema zakonima Zajednice za korištenje najboljih dostupnih tehnika (BAT)⁶ koje ne izazivaju prekomjerne troškove.

Obnovljivi izvori energije: obnovljivi nefosilni izvori energije, energija vjetra, solarna i geotermalna energija, energija valova, energija plime i oseke, hidroelektrane kapaciteta ispod 10 MW i energija biomase pri čemu se biomasa definira kao proizvodi poljoprivrede i šumarstva, biljni otpad od poljoprivrede, šumarstva ili prehrambene

industrije, neobrađeni drveni otpad i otpaci od pluta⁷.

Električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora energije: električna energija proizvedena u postrojenju koje koristi isključivo obnovljive izvore energije, a uključuje i udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u kogeneracijskim postrojenjima koja koriste tradicionalne izvore energije, posebice u svrhu nepredvidivih događaja⁸.

Porez za zaštitu okoliša: »porezom za zaštitu okoliša smatra se onaj porez čija oporeziva osnovica ima jasni negativni učinak na okoliš. Međutim, porezom za zaštitu okoliša može se također smatrati porez koji ima manje jasan, ali svejedno zamjetan pozitivni učinak na okoliš. [...] U načelu, zadaća je svake države članice da dokaže procijenjeni učinak poreza na okoliš [...].«⁹.

7. *Opseg:* Ove se smjernice primjenjuju na potpore¹⁰ za zaštitu okoliša u svim sektorima obuhvaćenim u Ugovoru EZ-a, uključujući one koji su predmet posebnih propisa Zajednice o državnim potporama (obrada čelika¹¹, brodogradnja, motorna vozila, sintetička vlakna, prijevoz i ribarstvo), ali isključujući područje obuhvaćeno Smjernicama Zajednice o državnim potporama u poljoprivrednom sektoru¹². Ove se smjernice primjenjuju na ribarstvo i akvakulturu ne dovodeći u pitanje provedbu odredaba iz Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 2792/99 od 17. prosinca 1999. kojom se utvrđuju detaljna pravila i postupci za strukturnu potporu Zajednice u sektoru ribarstva¹³ te iz smjernica za ispitivanje državnih potpora u sektoru ribarstva i akvakulture¹⁴. Državne potpore za istraživanje i razvoj u području zaštite okoliša podliježu propisima iz Okvirnog programa Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj¹⁵. Slično tomu, Komisija smatra da obilježja potpora za aktivnosti obuke u području zaštite okoliša ne opravdavaju zasebno tretiranje spomenute potpore te će je stoga ispitati u skladu s odredbama iz Uredbe Komisije (EZ-a) br. 68/2001 od 12. siječnja 2001. o provedbi članka 87. i 88. Ugovora EZ-a na potpore za obuku¹⁶.

Temeljem članka 3. Odluke Komisije br. 2496/96/EZUČ od 18. prosinca 1996. kojom se utvrđuju propisi Zajednice o državnim potporama za industriju čelika¹⁷, potpore za zaštitu okoliša u industriji čelika se i dalje, do isteka Ugovora EZUČ-a, razmatraju u skladu sa Smjernicama Zajednice o državnim potporama za zaštitu okoliša koje su objavljene u Službenome listu C 72 od 10. ožujka 1994.

Ove se smjernice ne primjenjuju na naslijeđene troškove o kojima se raspravlja na drugome mjestu¹⁸. Komisija ističe da temeljem Uredbe Komisije (EZ-a) br. 69/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članka 87. i 88. Ugovora EZ-a na potporu male vrijednosti¹⁹, potpora u iznosu do 100 000 eura koja se dodjeljuje poduzetniku za razdoblje od tri godine nije obuhvaćena člankom 87. Ta se Uredba, međutim, ne primjenjuje na poljoprivredu, ribarstvo i prijevoz niti na sektore iz Ugovora EZUČ-a.

C. POLITIKA NADZORA DRŽAVNIH POTPORA I POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA

8. Tijekom 70-ih i 80-ih godina politika Zajednice u pitanju zaštite okoliša je imala uglavnom korektivni pristup. Naglasak je bio stavljen na norme koje su trebale odraziti glavne aspekte politike zaštite okoliša.

9. Peti akcijski program za zaštitu okoliša pod nazivom »Prema održivosti«, objavljen 1993.²⁰, predstavlja neku vrstu raskida sa spomenutim pristupom. Njime se ističe potreba za provođenjem dugoročne politike u namjeri promicanja održivog razvoja. Cilj je

pomiriti, na dugoročnoj osnovi, razvoj europskog gospodarstva i potrebu za zaštitom okoliša.

Akcija Zajednice se više ne smije ograničiti na reagiranje na probleme okoliša, nego se, kako je izričito navedeno u članku 6. Ugovora EZ-a izmijenjenog i dopunjenog Amsterdamskim ugovorom, zahtjevi za zaštitu okoliša moraju uključiti u definiciju i provedbu svih politika i aktivnosti Zajednice te poticati aktivno sudjelovanje društvenih i gospodarskih subjekata.

10. Članak 174. Ugovora također predviđa da se politika Zajednice temelji na načelu »onečišćivač plaća«. Jednako kao i ostale troškove proizvodnje, poduzetnici trebaju internalizirati troškove koji se odnose na zaštitu okoliša. Za provedbu ove politike Zajednica treba upotrijebiti različite instrumente: propise, a posebno uvođenje normi, ali i dobrovoljne sporazume ili ekonomske instrumente.

11. 1996. Komisija je sastavila izvješće o napretku petog akcijskog programa za zaštitu okoliša. U izvješću se navodi kako su opća strategija i ciljevi tog programa još uvijek valjani. Napredak je nesumnjivo postignut kod uključivanja aspekata zaštite okoliša i održivosti u ostale politike Zajednice. Međutim, još uvijek nije došlo do istinske promjene pristupa od strane svih zainteresiranih strana: političara, poduzetnika i opće javnosti. Važno je razviti pojam zajedničke odgovornosti za okoliš i podignuti javnu svijest o ovim problemima.

12. 1999. Komisija je usvojila opću ocjenu petog akcijskog programa. U ocjeni se primijetilo da, iako je program podigao javnu svijest o potrebi da interesne strane, građani i donositelji odluka u ostalim sektorima aktivno sudjeluju u postizanju ciljeva zaštite okoliša, općenito se manje pridonijelo promjeni gospodarskih trendova i ponašanja koje štete okolišu.

13. U ocjeni se također primijetilo da »postaje sve jasnije kako štete nanесene okolišu predstavljaju troškove za društvo u cjelini te da, suprotno tomu, zaštita okoliša može donijeti koristi u obliku gospodarskog rasta, zapošljavanja i konkurentnosti« te da »učinkovita provedba načela »onečišćivač plaća« i puna internalizacija troškova za zaštitu okoliša na teret onečišćivača ostaje ključni proces»²¹.

14. Politika Komisije za nadzor državnih potpora za zaštitu okoliša treba stoga zadovoljiti dvostruki imperativ:

(a) osigurati konkurentno funkcioniranje tržišta uz istovremeno promicanje upotpunjavanja jedinstvenog tržišta i veće konkurentnosti poduzetnika;

(b) osigurati uključivanje zahtjeva za zaštitu okoliša u definiciju i provedbu politike tržišnog natjecanja, a posebno u svrhu promicanja održivog razvoja. Komisija smatra kako internalizacija troškova predstavlja prioritetni cilj koji se može ostvariti na razne načine, uključujući uporabom instrumenata koji se temelje na tržišnim zakonima ili regulatornom pristupu, koji su najučinkovitija sredstva za postizanje gore opisanih ciljeva.

15. Internalizacija troškova pomaže osigurati da cijene točno odražavaju troškove u onoj mjeri u kojoj gospodarski subjekti alociraju svoje financijske izvore na temelju cijena robe i usluga koje žele kupiti. Izvješće o napretku petog programa ističe kako ovaj cilj nije ostvaren iz razloga što cijene ne odražavaju troškove zaštite okoliša. Takva neusklađenost otežava podizanje javne svijesti i promiče prekomjerno iskorištavanje prirodnih izvora.

16. Osigurati da cijene u svim fazama gospodarskog procesa odražavaju troškove najbolji

je način da sve strane postanu svjesne troškova za zaštitu okoliša. Ne uzimajući u obzir mogući negativni učinak na trgovinu i konkurentnost, državne potpore općenito narušavaju ovaj cilj jer određenim poduzetnicima omogućavaju da na umjetan način smanje svoje troškove, a ne da potrošačima otkriju troškove zaštite okoliša. Iz tog razloga neki oblici državnih potpora dugoročno mogu biti u suprotnosti s ciljevima održivog razvoja.

17. Smjernice Zajednice o državnim potporama, koje je Komisija usvojila 1994., čine sastavni dio ove politike Zajednice. Općenito, načelo »onečišćivač plaća« i potreba za internalizacijom troškova poduzetnika u vezi sa zaštitom okoliša se na prvi pogled nalaze u suprotnosti s dodjelom državnih potpora.

18. Unatoč tomu, smjernice navode kako se potpore opravdavaju u dva slučaja: (a) u određenim posebnim okolnostima kada poduzetnici još nisu u mogućnosti internalizirati sve troškove i u tome slučaju potpore predstavljaju privremeno drugo najbolje rješenje, jer se njima poduzetnici potiču na prilagođavanje standardima; (b) potpore mogu također djelovati kao poticaj poduzetnicima da zadovolje više standarde ili da poduzmu daljnja ulaganja namijenjena smanjenju zagađenja koje uzrokuju njihova postrojenja.

19. U smjernicama Zajednice koje su usvojene 1994., Komisija smatra da u nekim slučajevima još nije moguće provesti internalizaciju svih troškova te da se može javiti potreba za privremenim potporama. Od 1994. došlo je do sljedećih izmjena:

(a) od usvajanja petog akcijskog programa za zaštitu okoliša, koji je već bio utemeljen na načelu »onečišćivač plaća« i internalizaciji troškova, poduzetnici su imali na raspolaganju razdoblje od sedam godina da se prilagode postupnoj primjeni tog načela; (b) izvješće Komisije iz 1996. o napretku petog akcijskog programa i izvješće o ocjeni iz 1999. ponovno ističu potrebu za internalizacijom troškova i uporabom tržišnih instrumenata radi ostvarivanja značajnog napretka u poboljšanju okoliša; (c) uporaba tržišnih instrumenata i pravilno određivanje cijena zagovara se i u Protokolu iz Kyota o klimatskim promjenama.

20. Komisija stoga smatra da se potpore više ne bi smjele koristiti kao nadoknada za neprovedenu internalizaciju troškova. Ako se dugoročno uzmu u obzir zahtjevi za zaštitu okoliša, cijene moraju točno odražavati troškove, a troškovi za zaštitu okoliša se moraju u potpunosti internalizirati. Sukladno tomu, Komisija drži kako potpore nisu opravdane u slučaju ulaganja koje je jasno namijenjeno usklađivanju poduzetnici s novim ili postojećim tehničkim standardima Zajednice. Stajalište Komisije je da se ipak radi pomoći malim i srednjim poduzetnicima u posebnim teškoćama, treba ostaviti mogućnost da se tim poduzetnicima dodjeli potpora za prilagođavanje novim standardima Zajednice u razdoblju od tri godine od usvajanja spomenutih standarda. Potpore mogu biti korisne i u slučajevima kada služe kao poticaj za postizanje višeg stupnja zaštite nego što to propisuju standardi Zajednice. To je slučaj kada država članica odluči usvojiti strože standarde od onih u Zajednici, kako bi ostvarila viši stupanj zaštite okoliša. To također vrijedi i u slučaju kada poduzetnik ulaže u zaštitu okoliša u većoj mjeri nego što to propisuju najstroži postojeći standardi Zajednice ili u nedostatku takvih standarda na razini Zajednice.

21. Međutim, nije se pokazalo da potpore koje su namijenjene isključivo kao pomoć poduzetnicima za usklađivanje s postojećim ili novim standardima Zajednice, djeluju kao poticaj ove vrste. Spomenuti standardi predstavljaju uobičajene zakonske odredbe koje

poduzetnici moraju provesti i nema potrebe za dodjelom potpora kako bi ih se potaklo da poštuju zakone²².

Posebni slučaj energetskeg sektora i smanjenja poreza

22. Od usvajanja smjernica 1994. energetski je sektor prošao kroz važne promjene koje se trebaju uzeti u obzir.

23. Određene države članice su usvojile, u fazi su usvajanja ili bi mogle usvojiti poreze koji bi mogli imati povoljne učinke na zaštitu okoliša. U nekim se slučajevima poduzetnicima iz posebnih kategorija odobravaju izuzeća ili smanjenje poreza, kako bi se izbjeglo njihovo dovođenje u nepovoljni konkurentni položaj. Komisija smatra da spomenute mjere mogu predstavljati državne potpore u smislu članka 87. Ugovora. Međutim, nepovoljni učinci ovakvih potpora mogu se nadoknaditi pozitivnim učincima uvođenja poreza. Sukladno tomu, ako su spomenuta izuzeća potrebna za usvajanje ili trajnu primjenu poreza koji se primjenjuju na sve proizvode, Komisija smatra da su ona prihvatljiva pod određenim uvjetima i za ograničeno vremensko razdoblje. Ovo razdoblje može trajati i do deset godina ukoliko su ispunjeni potrebni uvjeti.

Nakon toga države članice slobodne su ponovo obavijestiti Komisiju o mjerama u pitanju, koja u svojoj analizi može upotrijebiti isti pristup uzimajući u obzir pozitivne rezultate u području zaštite okoliša.

24. Države članice su posljednjih godina poduzele akciju promicanja uporabe obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje toplinske i električne energije, uz potporu Komisije s obzirom na velike prednosti za okoliš. Komisija stoga smatra da ako mjere promicanja uporabe obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje toplinske i električne energije predstavljaju državne potpore, one su prihvatljive pod određenim uvjetima. Mora se, međutim, sa sigurnošću utvrditi da spomenute potpore nisu u suprotnosti s ostalim odredbama Ugovora ili sekundarnim zakonodavstvom.

D. RAZMJERNA VAŽNOST POTPORA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

25. Podaci iz osmog pregleda državnih potpora u Europskoj uniji u proizvodnim i određenim ostalim sektorima²³ pokazuju da su između 1996. i 1998. potpore za zaštitu okoliša iznosile u prosjeku samo 1,85% ukupnih potpora koje su dodijeljene u proizvodnim i uslužnim sektorima.

26. U razdoblju od 1994. do 1999. potpore za zaštitu okoliša odobrene su uglavnom u obliku subvencija. Razmjerno gledajući, drugi oblici potpore su slabo iskorišteni: zajmovi s niskim kamatama, državna jamstva, itd.

27. Što se tiče sektora koji primaju potporu, u razdoblju od 1998. do 1999. zamijetilo se povećanje potpora za mjere u energetskeg sektoru, bilo kao potpora za štednju energije ili radi promicanja korištenja novih ili obnovljivih izvora energije, posebno u obliku eko poreza.

E. OPĆI UVJETI ZA ODOBRAVANJE POTPORA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

E.1. POTPORE ZA ULAGANJA

E.1.1. Prijelazne potpore za ulaganja kako bi se malim i srednjim poduzetnicima pomoglo u prilagođavanju novim standardima Zajednice

28. Potpore za ulaganja koje se malim i srednjim poduzetnicima dodjeljuju kako bi im se pomoglo u prilagođavanju novim standardima Zajednice, odobravaju se u visini do najviše 15% bruto opravdanih troškova za razdoblje od tri godine od usvajanja novih obvezujućih standarda Zajednice.

E.1.2. Opći uvjeti za odobravanje potpora za ulaganja poduzetnicima koji premašuju standarde Zajednice

29. Potpore za ulaganja kojima se poduzetnicima omogućava da postignu više standarde od onih koji se primjenjuju u Zajednici, odobravaju se u visini do najviše 30% bruto opravdanih troškova kako je definirano u točki 37. Ovi se uvjeti također primjenjuju na potpore poduzetnicima koji vrše ulaganja u nedostatku obvezujućih standarda Zajednice ili koji moraju izvršiti određena ulaganja radi usklađivanja s nacionalnim standardima koji su stroži od onih koji se primjenjuju u Zajednici.

E.1.3. Ulaganje u energiju

30. Ulaganja u štednju energije prema definiciji iz točke 6. smatraju se istovjetnima ulaganjima za promicanje zaštite okoliša. Spomenuta ulaganja imaju vrlo važnu ulogu u postizanju, u ekonomskome smislu, ciljeva Zajednice koji se odnose na okoliš²⁴. Ona stoga ispunjavaju uvjete za dobivanje potpora po temeljnoj stopi od 40% opravdanih troškova.

31. Ulaganja u zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije mogu također ući u opseg ovih smjernica, ukoliko se dokaže da su ove mjere korisne u smislu zaštite okoliša jer imaju visok stupanj učinkovitosti pretvorbe²⁵, s obzirom da ove mjere omogućuju smanjenje energetske potrošnje ili s obzirom da proizvodni proces ima manje štetni utjecaj na okoliš. U skladu s navedenim, Komisija posebno uzima u obzir vrstu primarne energije koja se koristi u proizvodnom procesu. Treba također imati na umu da povećanje uporabe energije iz zajedničke proizvodnje toplinske i električne energije predstavlja prioritet Zajednice u području zaštite okoliša²⁶. Za spomenuto ulaganje se stoga mogu odobriti potpore po temeljnoj stopi od 40% opravdanih troškova.

32. Ulaganja u promicanje obnovljivih izvora energije smatraju se istovjetnima ulaganjima za zaštitu okoliša poduzetim u nedostatku obvezujućih standarda Zajednice. Treba također imati na umu da mjere u korist obnovljivih izvora energije predstavljaju jedan od prioriteta Zajednice u području zaštite okoliša²⁷ i jedan od dugoročnih ciljeva koji zahtijevaju najveće potpore. Stopa potpore za ulaganja u ove oblike energije iznose 40% opravdanih troškova.

Komisija smatra da postrojenja za obnovljivu energiju, koja zadovoljavaju sve potrebe cjelokupne Zajednice kao što je otok ili stambeno područje, trebaju uživati određene povlastice. Ulaganja u ovome smjeru mogu ostvariti pravo na bonus od 10 postotnih bodova povrh temeljne stope od 40% opravdanih troškova.

Komisija smatra da, ako se pokaže nužnim, države članice mogu odobriti potpore za

ulaganja u korist obnovljive energije u visini do 100% opravdanih troškova. Pripadajuća postrojenja nemaju pravo na primanje bilo koje dodatne potpore.

E.1.4. Bonus za poduzetnike koji se nalaze u regijama primateljicama pomoći

33. U regijama koje ostvaruju pravo na nacionalne regionalne potpore, poduzetnici mogu primiti potporu za poticanje regionalnog razvoja. Za poticanje daljnjeg ulaganja u zaštitu okoliša mogu se, po potrebi, predvidjeti dodatne potpore za sva ulaganja u zaštitu okoliša izvedena u skladu s točkom 29²⁸.

34. Sukladno tomu, u regijama koje ostvaruju pravo na regionalne potpore, maksimalna stopa potpora za zaštitu okoliša koja se primjenjuje na opravdane troškove prema definiciji iz točke 37. određuje se kako slijedi.

U regijama primateljicama pomoći, kao maksimalna stopa potpora primjenjuje se viša od sljedećih dviju opcija:

(a) temeljna stopa potpora za ulaganja u zaštitu okoliša, tj. 30% bruto (standardni sustav), 40% bruto (ulaganja u štednju energije, obnovljive izvore energije ili za promicanje zajedničke proizvodnje električne i toplinske energije) ili 50% bruto (ulaganja u obnovljive izvore energije koji opskrbljuju određenu cjelokupnu zajednicu), uvećana za 5 bruto postotnih bodova u regijama iz članka 87. stavka 3. točke (c) i 10 postotnih bodova u regijama iz članka 87. stavka 3. točke (a)²⁹;

(b) stopa regionalnih potpora uvećana za 10 bruto postotnih bodova.

E.1.5. Bonus za male i srednje poduzetnike

35. Za ulaganja navedena u točkama 29. do 32. koja izvode mali ili srednji poduzetnici, odobrava se povećanje za 10 bruto postotnih bodova³⁰. U svrhu ovih smjernica koristi se definicija malih i srednjih poduzetnika iz relevantnih tekstova Zajednice³¹.

Gore spomenuti bonusi za regije primateljice pomoći te male i srednje poduzetnike mogu se kombinirati, ali maksimalna stopa potpora za zaštitu okoliša ne smije premašiti 100% bruto opravdanih troškova. Mali i srednji poduzetnici ne ispunjavaju uvjete za dvostruki bonus niti prema odredbama koje se primjenjuju na regionalne potpore niti onima koje se primjenjuju u području zaštite okoliša.³²

E.1.6. Predmetna ulaganja

36. Predmetna ulaganja su ulaganja u zemljište koja su nužno potrebna za postizanje ciljeva zaštite okoliša, ulaganja u zgrade, postrojenja i opremu koja je namijenjena smanjenju ili otklanjanju zagađenja i onečišćenosti i ulaganja za prilagođavanje proizvodnih metoda u svrhu zaštite okoliša.

Mogu se također uzeti u obzir troškovi transfera tehnologije u obliku stjecanja operativnih licenci ili patentiranih ili nepatentiranih know-how-a. Međutim, svaka takva nematerijalna imovina mora zadovoljavati sljedeće uvjete:

(a) mora se smatrati imovinom s mogućnošću otpisa;

(b) mora biti kupljena pod tržišnim uvjetima, od poduzetnika u kojem kupac nema neposrednu niti posrednu kontrolu;

(c) mora biti uključena u imovinu društva, ostati u društvu korisnika potpore i tamo biti

korištena najmanje pet godina. Ovaj se uvjet ne primjenjuje na nematerijalnu imovinu koja je tehnički zastarjela. U slučaju prodaje tijekom spomenutih pet godina, prihod od prodaje se odbija od opravdanih troškova, a cjelokupni ili dio iznosa potpora se po potrebi vraća.

E.1.7. Opravdani troškovi

37. Opravdani troškovi se strogo ograničavaju na dodatne troškove ulaganja koji su potrebni za postizanje ciljeva zaštite okoliša.

To ima sljedeće posljedice: ako se troškovi ulaganja u zaštitu okoliša ne mogu jasno prepoznati među ukupnim troškovima, Komisija uzima u obzir cilj i transparentne metode izračuna, npr. troškova tehnički usporedivog ulaganja koje ipak ne osigurava isti stupanj zaštite okoliša.

U svakome slučaju, opravdani se troškovi izračunavaju bez dobiti koja proizlazi iz svakog povećanja kapaciteta, uštede troškova ostvarene tijekom prvih pet godina ulaganja i dodatne pomoćne proizvodnje tijekom istog petogodišnjeg razdoblja³³. Opravdani troškovi ulaganja u obnovljivu energiju su obično redovni dodatni troškovi na teret poduzetnika u usporedbi s klasičnom elektranom istog kapaciteta s obzirom na učinkovitu proizvodnju energije.

Kod prilagođavanja malih i srednjih poduzetnika novim standardima Zajednice, opravdani troškovi uključuju dodatna ulaganja potrebna za postizanje odgovarajućeg stupnja zaštite okoliša u skladu s propisanim standardima.

Kod prilagođavanja poduzetnika nacionalnim standardima koji su usvojeni u nedostatku standarda na razini Zajednice, opravdani troškovi se sastoje od dodatnih troškova ulaganja koji su potrebni za postizanje odgovarajućeg stupnja zaštite okoliša u skladu s nacionalnim standardima.

Kod prilagođavanja poduzetnika nacionalnim standardima koji su stroži od onih na razini Zajednice ili dobrovoljnog postizanja višeg stupnja zaštite okoliša od onog iz standarda Zajednice, opravdani troškovi se sastoje od dodatnih troškova ulaganja koji su potrebni za postizanje višeg stupnja zaštite okoliša nego što je to propisano standardima Zajednice. Troškovi ulaganja potrebnog za postizanje stupnja zaštite okoliša koji je propisan standardima Zajednice ne smatraju se opravdanim.

U nedostatku standarda, opravdani troškovi sastoje se od troškova ulaganja potrebnih za postizanje višeg stupnja zaštite okoliša od onog koji bi poduzetnik ili poduzetnici u pitanju postigli u odsustvu svake potpore za zaštitu okoliša.

E.1.8. Sanacija zagađenih industrijskih lokacija

38. U opseg ovih smjernica ulaze intervencije poduzetnika u svrhu ublažavanja ekološke štete sanacijom zagađenih industrijskih lokacija³⁴. Ekološka šteta se odnosi na kakvoću tla, površinskih ili podzemnih voda³⁵.

Kada se može jasno odrediti osoba koja je odgovorna za zagađenje, spomenuta osoba je dužna financirati sanaciju u skladu s načelom »onečišćivač plaća« i ne smije se dodijeliti nikakva državna potpora. »Osobom odgovornom za zagađenje« se smatra osoba koja podliježe zakonima koji se primjenjuju u svakoj državi članici ne dovodeći u pitanje usvajanje pravila po tom pitanju na razini Zajednice.

Kada se ne može odrediti osoba koja je odgovorna za zagađenje ili kada se ona ne može pozvati na odgovornost, osoba odgovorna za izvršenje radova ima pravo na potpore³⁶. Potpore za sanaciju zagađenih industrijskih lokacija mogu biti u iznosu do 100% opravdanih troškova, uvećane za 15% troškova za izvršenje radova. Opravdani troškovi su jednaki troškovima radova umanjenim za povećanje vrijednosti zemljišta. Ukupni iznos potpora ne smije ni u kojem slučaju premašiti stvarne izdatke poduzetnika.

E.1.9. Premještanje poduzetnika

39. Komisija smatra da premještanje poduzetnika na novu lokaciju u pravilu ne predstavlja zaštitu okoliša te stoga nije razlog za dodjelu potpora u okviru ovih smjernica. Međutim, potpore mogu biti opravdane u slučaju kada poduzetnik s poslovnim nastanom u gradskome području ili na području koje je određeno kao Natura 2000, zakonito izvodi svoju djelatnost koja uzrokuje veliko zagađenje te je prisiljen, upravo zbog ove lokacije, preseliti se na prikladnije područje.

Istovremeno se moraju zadovoljiti svi sljedeći kriteriji:

(a) promjena lokacije mora biti uvjetovana razlozima zaštite okoliša i biti posljedica upravne ili sudske odluke;

(b) poduzetnik mora zadovoljavati najstrože standarde za zaštitu okoliša koji se primjenjuju u novoj regiji nastana.

Poduzetnik koji ispunjava gore spomenute uvjete može primiti potpore za ulaganje sukladno točki 29. Primjenjuju se odredbe iz točke 35. o dodjeli bonusa malim i srednjim poduzetnicima.

Za određivanje iznosa opravdanih troškova u slučaju potpora za premještaj, Komisija uzima u obzir prihod od prodaje ili najma napuštenog postrojenja ili zemljišta, kompenzaciju plaćenu u slučaju izvlaštenja i troškove vezane uz kupnju zemljišta, izgradnju ili kupnju novih postrojenja istog kapaciteta kao i napušteno postrojenje. U obzir se uzimaju i svi ostali dobici vezani uz premještaj postrojenja, a posebno dobici koji su posljedica unapređivanja, prilikom premještaja, tehnologije te računovodstveni dobici vezani uz bolje korištenje postrojenja. Ulaganja koja se odnose na povećanje kapaciteta ne mogu se uzeti u obzir prilikom izračuna opravdanih troškova na temelju kojih se ostvaruje pravo na potpore za zaštitu okoliša.

Ako upravna ili sudska odluka kojom se naređuje promjena lokacije rezultira ranijim raskidom ugovora o najmu zemljišta ili zgrade, prilikom izračuna opravdanih troškova mogu se uzeti u obzir sve kazne na teret poduzetnika.

E.1.10. Zajednička pravila

40. Potpore za ulaganje radi postizanja viših standarda od onih na razini Zajednice ili za ulaganja poduzeta u nedostatku standarda Zajednice, ne smiju se dodijeliti ukoliko spomenuta poboljšanja predstavljaju usklađivanje sa standardima Zajednice koji su već usvojeni, ali još nisu stupili na snagu. Poduzetnik može dobiti potporu za usklađivanje s nacionalnim standardima koji su stroži od onih na razini Zajednice ili u nedostatku standarda Zajednice, jedino pod uvjetom da se uskladi s nacionalnim standardima u roku koji je utvrđen u tim državnim mjerama. Ulaganja provedena nakon tog datuma ne uzimaju se u obzir³⁷.

E.2. POTPORE MALIM I SREDNJIM PODUZETNICIMA ZA SAVJETODAVNE I KONZULTANTSKE USLUGE U PODRUČJU ZAŠTITE OKOLIŠA

41. Savjetodavne i konzultantske usluge imaju važnu ulogu za male i srednje poduzetnike kojima pomažu da ostvare napredak u zaštiti okoliša. Komisija stoga smatra da se mogu dodijeliti potpore u skladu s odredbama iz Uredbe (EZ-a) br. 70/2001³⁸.

E.3. POTPORE ZA TEKUĆE POSLOVANJE (OPERATIVNE POTPORE)

E.3.1. Pravila koja se primjenjuju na sve operativne potpore za promicanje gospodarenja otpadom i štednje energije

42. Sljedeća se pravila primjenjuju na dvije vrste operativnih potpora, točnije na:

(a) potpore za gospodarenje otpadom ukoliko je spomenuto gospodarenje u skladu s hijerarhijskom klasifikacijom načela gospodarenja otpadom³⁹:

(b) potpore u području štednje energije.

43. Ako se ove potpore pokaže nužno potrebnima, one se strogo ograničavaju na nadoknadu dodatnih troškova proizvodnje u usporedbi s tržišnim cijenama predmetnih proizvoda ili usluga⁴⁰. Takve potpore moraju biti privremene i u pravilu se postupno smanjuju kako bi se potaklo da cijene počnu razumno odražavati troškove u što kraćem vremenskom roku.

44. Komisija smatra da poduzetnici obično trebaju podnijeti troškove zbrinjavanja industrijskog otpada u skladu s načelom »onečišivač plaća«. Međutim, operativne potpore mogu biti potrebne u slučaju uvođenja strožih nacionalnih standarda nego što to propisuju pravila Zajednice, ili kada se nacionalni standardi uvode u nedostatku pravila na razini Zajednice, tako da poduzetnici privremeno gube na međunarodnoj konkurentnosti.

Poduzetnici koji primaju operativne potpore za zbrinjavanje industrijskog i neindustrijskog otpada financiraju pruženu uslugu razmjerno količini proizvedenog otpada i/ili troškovima zbrinjavanja.

45. Trajanje svih ovih operativnih potpora ograničeno je na razdoblje od pet godina i potpore se postupno smanjuju. Njihov intenzitet može iznositi do 100% dodatnih troškova u prvoj godini, ali mora pravilno opadati do nule do kraja pete godine.

46. Trajanje potpora koje se ne smanjuju ograničeno je na razdoblje od pet godina, a intenzitet potpora ne smije premašiti 50% dodatnih troškova.

E.3.2. Pravila koja se primjenjuju na sve operativne potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza

47. Prilikom usvajanja poreza koji će se ubirati od određenih djelatnosti iz razloga zaštite okoliša, države članice mogu smatrati potrebnim odrediti izuzeća za određene poduzetnike, posebice iz razloga jer se nije provelo usklađivanje na europskoj razini ili zbog privremenog rizika od gubitka međunarodne konkurentnosti. U pravilu, ova izuzeća predstavljaju operativne potpore obuhvaćenu člankom 87. Ugovora EZ-a. Prilikom analize ovih mjera potrebno je, između ostalog, utvrditi je li ovaj porez uveden odlukom Zajednice ili samostalnom odlukom države članice.

48. Ako se porez temelji na samostalnoj odluci države članice, pogođeni poduzetnici mogu naići na određene poteškoće u brzom prilagođavanju na novo porezno opterećenje. U tom se slučaju može opravdati privremeno izuzeće koje određenim poduzetnicima omogućava da se prilagode novonastaloj situaciji.

49. Ako se porez temelji na direktivi Zajednice, tada postoje dvije mogućnosti:

(a) država članica uvodi porez na određene proizvode po stopi koja je viša od minimalne stope utvrđene u direktivi Zajednice, i predviđa izuzeće za određene poduzetnike koji, sukladno tomu, plaćaju porez po nižoj stopi, ali koja je svejedno u najmanju ruku jednaka minimalnoj stopi iz direktive. Komisija smatra da je u ovome slučaju privremeno izuzeće opravdano jer poduzetnicima omogućava da se prilagode višoj poreznoj stopi i daje im poticaj da djeluju na ekološki prihvatljiv način;

(b) država članica uvodi porez na određene proizvode po minimalnoj stopi koja je utvrđena u direktivi Zajednice, i predviđa izuzeće za određene poduzetnike koji plaćaju porez po stopi nižoj od minimalne. Ako spomenuto izuzeće nije odobreno direktivom u pitanju, ono predstavlja potpore koje nisu usklađene s člankom 87. Ugovora. Ako je izuzeće odobreno ovom direktivom, Komisija smatra da je usklađeno s člankom 87. u onoj mjeri u kojoj je ono nužno i nije nerazmjerno u svjetlu postavljenih ciljeva Zajednice. Komisija smatra kako je posebno važno osigurati da svako takvo izuzeće podliježe strogom vremenskom ograničenju.

50. Ove porezne mjere bi, u načelu, trebale znatno pridonijeti zaštiti okoliša. Treba voditi računa o tome da izuzeća po svojoj prirodi ne ugroze postizanje općih ciljeva.

51. Ova izuzeća mogu predstavljati operativne potpore koje se odobravaju pod sljedećim uvjetima:

1. ako iz razloga zaštite okoliša država članica uvede novi porez u nekom sektoru djelatnosti ili na proizvode za koje nisu usklađeni porezni propisi na razini Zajednice, ili kada je porez koji je predvidjela država članica veći od onog utvrđenog u zakonodavstvu Zajednice, Komisija smatra da su odluke o izuzećima koja obuhvaćaju razdoblje od 10 godina i koja se ne smanjuju, opravdane u dva slučaja:

(a) izuzeća ovise o zaključivanju sporazuma između dotične države članice i poduzetnika korisnika, pri čemu se poduzetnici ili skupine poduzetnika obvezuju na postizanje ciljeva zaštite okoliša u razdoblju na koje se primjenjuje izuzeće ili kada poduzetnici sklope dobrovoljni sporazum koji ima isti učinak.

Takvi sporazumi ili obveze se, između ostalog, odnose na smanjenje energetske potrošnje, smanjenje emisija ili druge mjere zaštite okoliša. O sadržaju sporazuma moraju pregovarati sve države članice, a ocjenjuje ga Komisija nakon što joj se dostave obavijesti o projektima potpora. Države članice su dužne osigurati strogo praćenje ispunjavanja preuzetih obveza od strane poduzetnika ili skupina poduzetnika. Zaključeni sporazumi između države članice i dotičnih poduzetnika moraju predvidjeti kaznene mjere u slučaju neispunjavanja obveza.

Ove se odredbe primjenjuju i kada država članica odredi da smanjenje poreza podliježe uvjetima koji imaju isti učinak kao i gore spomenuti sporazumi ili obveze;

(b) izuzeća ne ovise o zaključivanju sporazuma između dotične države članice i poduzetnika korisnika, ukoliko se zadovolji jedan od sljedećih uvjeta:

– ako se smanjenje odnosi na porez Zajednice, stvarni iznos koji su poduzetnici platili nakon smanjenja mora biti viši od minimuma Zajednice kako bi se potaklo poduzetnike da poboljšaju mjere zaštite okoliša,

– ako se smanjenje odnosi na domaći porez koji je nametnut u nedostatku poreza Zajednice, poduzetnici koji imaju pravo na smanjenje moraju ipak platiti značajni dio nacionalnog poreza.

2. Odredbe iz točke 51.1. primjenjuju se na postojeće poreze ako se istovremeno zadovolje sljedeća dva uvjeta:

(a) porez u pitanju ima značajni pozitivni učinak na zaštitu okoliša;

(b) o izuzećima za dotične poduzetnike odlučilo se u trenutku usvajanja poreza ili su ona postala nužna uslijed značajne promjene gospodarskih uvjeta koji su poduzetnike doveli u vrlo teško stanje s obzirom na konkurentnost. U ovom drugom slučaju, iznos smanjenja ne smije premašiti povećanje troškova nastalih zbog promjene gospodarskih uvjeta.

Smanjenje se prestaje primjenjivati kada više nema povećanja troškova.

3. Države članice mogu također poticati razvoj proizvodnje električne energije iz konvencionalnih energetske izvora, kao što je plin, čija je energetska učinkovitost mnogo veća od energetske učinkovitosti uobičajenih proizvodnih procesa. U tim slučajevima, s obzirom na važnost ovih tehnika za zaštitu okoliša i pod uvjetom da korištena primarna energija značajno smanji negativne učinke u smislu zaštite okoliša, Komisija smatra da se može odobriti potpuno izuzeće od poreza za razdoblje od pet godina i potporu koja se ne smanjuje. U skladu s uvjetima iz točaka 51.1. i 51.2. mogu se odobriti desetogodišnja izuzeća.

52. U slučaju značajnog povećanja postojećeg poreza i kada dotična država članica smatra da je za određene poduzetnike potrebno odobriti izuzeća, primjenjuju se uvjeti sukladni onima iz točke 51.1. za nove poreze.

53. Kada se smanjenje odnosi na porez koji još nije usklađen na razini Zajednice i kada je domaći porez niži ili jednak minimumu Zajednice, Komisija smatra da nema temelja za dugoročno izuzeće. U tom slučaju sva odobrena izuzeća moraju zadovoljiti uvjete iz točaka 45. i 46. i moraju biti izričito odobrena za odstupanje od minimuma Zajednice. Država članica može za svaki slučaj smanjenja poreza odobriti operativne potpore u skladu s točkama 45. i 46.

E.3.3. Pravila koja se primjenjuju na operativne potpore za obnovljive izvore energije

54. Što se tiče proizvodnje obnovljive energije, operativne potpore se obično odobravaju u skladu s ovim smjernicama.

55. Komisija smatra da ove potpore ispunjavaju uvjete za posebni tretman zbog teškoća koje ovim izvorima energije ponekad onemogućuju učinkovito tržišno natjecanje s tradicionalnim izvorima. Treba također imati na umu da politika Zajednice potiče razvoj ovih izvora energije, posebno iz razloga zaštite okoliša. Potpore mogu biti nužne u slučajevima kada raspoloživi tehnički procesi onemogućavaju proizvodnju energije s jediničnim troškovima koji su usporedivi s troškovima uobičajenih izvora.

56. Ove se operativne potpore mogu opravdati u svrhu nadoknade razlike između troškova proizvodnje energije iz obnovljivih energetske izvora i tržišne cijene takve energije. Oblik ovih potpora ovisi o vrsti dotične energije i mehanizmima potpora koje je odredila država članica. U tom smislu, prilikom analize pojedinih slučajeva, Komisija uzima u obzir konkurentni položaj svake vrste energije u pitanju.

57. Države članice odobravaju potpore za obnovljive izvore energije kako slijedi:

E.3.3.1. Slučaj 1.

58. U području obnovljive energije jedinični troškovi ulaganja su izrazito visoki i obično predstavljaju značajni udio u troškovima poduzetnika koji stoga ne mogu zaračunati konkurentne cijene na tržištima na kojima prodaju energiju.

59. Kako bi se u većoj mjeri uzela u obzir ova prepreka za pristup tržištu obnovljive energije, države članice mogu odobriti potpore za nadoknadu razlike između troškova proizvodnje obnovljive energije i tržišne cijene dotičnog oblika energije. U tom se slučaju operativne potpore dodjeljuju jedino za amortizaciju postrojenja. Sva dodatna energija proizvedena u tom postrojenju ne može biti predmet nikakve pomoći. Međutim, potpore se mogu također odnositi na pravedni prinos na kapital, ukoliko država članica dokaže da su potpore neophodne s obzirom na slabu konkurentnost određenih obnovljivih izvora energije.

Prilikom izračuna iznosa operativnih potpora treba uzeti u obzir svaku potporu koja je dotičnom poduzetniku dodijeljena za ulaganje u novo postrojenje.

Prilikom obavješćivanja Komisije o programima pomoći države članice navode točne mehanizme potpora, a posebno metode za izračun iznosa potpora. Kada Komisija odobri određeni program, država članica je dužna primijeniti navedene mehanizme i metode izračuna za potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima.

60. Za razliku od većine drugih obnovljivih izvora energije, biomasa zahtijeva relativno manja ulaganja, ali donosi veće operativne troškove. Komisija stoga može odobriti operativne potpore koje premašuju iznose ulaganja, ukoliko države članice dokažu da su ukupni troškovi na teret poduzetnika nakon amortizacije postrojenja još uvijek veći od tržišnih cijena energije.

E.3.3.2. Slučaj 2.

61. Države članice mogu odobriti potpore za obnovljive izvore energije koristeći se tržišnim mehanizmima kao što su zelene potvrde ili natječaji. Ovi sustavi omogućavaju da svi proizvođači obnovljive energije imaju neposrednu korist od zajamčene potražnje za njihovom energijom, po cijeni koja je viša od tržišne cijene za tradicionalnu energiju. Cijena zelenih potvrda nije unaprijed određena, nego ovisi o ponudi i potražnji.

62. Kada oni predstavljaju državne potpore, ove sustave može odobriti Komisija ukoliko države članice dokažu da su spomenute potpore nužne za osiguranje održivosti obnovljivih izvora energije u pitanju, da one u konačnici ne dovode do prekomjerne kompenzacije za obnovljivu energiju i da ne odgovaraju proizvođače obnovljive energije od povećanja njihove konkurentnosti. U svrhu provjere ispunjavanja ovih kriterija, Komisija namjerava odobriti ove sustave potpora za razdoblje od deset godina, nakon čega se donosi ocjena o mogućem nastavku ovih mjera potpora.

E.3.3.3. Slučaj 3.

63. Države članice odobravaju operativne potpore za nova postrojenja koja proizvode obnovljivu energiju, koja se izračunava na temelju izbjegnutih vanjskih troškova. To su troškovi zaštite okoliša koje bi društvo moralo podnijeti u slučaju da se ista količina energije proizvede u proizvodnom postrojenju koje koristi uobičajene oblike energije.

Oni se izračunavaju na temelju razlike između vanjskih troškova koje su proizveli ali ih nisu platili proizvođači obnovljive energije i vanjskih troškova koje su proizveli ali ih nisu platili proizvođači neobnovljive energije. Za ove izračune države članice trebaju koristiti neku od međunarodno priznatih metoda i o tome trebaju obavijestiti Komisiju. Država članica mora, između ostalog, dostaviti razumnu i kvantificiranu usporednu analizu troškova zajedno s procjenom vanjskih troškova konkurentnih proizvođača energije, kako bi dokazala da potpore uistinu predstavljaju nadoknadu nepokrivenih vanjskih troškova.

U svakome slučaju, iznos potpore koji se dodjeljuje proizvođaču obnovljive energije ne smije biti veći od 0,05 eura/kWh.

Iznos potpore, dodijeljen proizvođaču, koji je veći od iznosa potpore prema slučaju 1., poduzetnici moraju reinvestirati u obnovljive izvore energije. Komisija uzima u obzir spomenuti iznos u slučaju ako ova djelatnost ispunjava uvjete za državne potpore.

64. Kako bi se slučaj 3. uskladio s općim pravilima o tržišnom natjecanju, Komisija mora sa sigurnošću utvrditi da potpore ne dovode do narušavanja tržišnog natjecanja, što je u suprotnosti s javnim interesom. Drugim riječima, Komisija mora biti sigurna da će potpore dovesti do općeg povećanja uporabe obnovljivih izvora energije u odnosu na tradicionalne izvore energije, a ne do jednostavnog premještanja tržišnih udjela između različitih obnovljivih izvora energije. Iz tog se razloga trebaju zadovoljiti sljedeći uvjeti:

- potpora dodijeljena u skladu s ovim slučajem je dio programa koji ravnopravno tretira poduzetnike u sektoru obnovljive energije;
- program predviđa nediskriminirajuću dodjelu potpore kao između poduzetnika koji proizvode istu obnovljivu energiju;
- Komisija preispituje program svakih pet godina.

E.3.3.4. Slučaj 4.

65. Države članice mogu i dalje odobravati operativne potpore u skladu s općim pravilima za takve potpore iz točaka 45. i 46.

E.3.4. Pravila koja se primjenjuju na operativne potpore za zajedničku proizvodnju električne i toplinske energije

66. Komisija smatra da su operativne potpore za zajedničku proizvodnju električne i toplinske energije opravdane pod uvjetom da su zadovoljeni uvjeti iz točke 31. Ove se potpore dodjeljuju poduzetnicima koji se bave javnom distribucijom električne i toplinske energije, kada troškovi proizvodnje ovakve električne ili toplinske energije premašuju njenu tržišnu vrijednost. U sličnim okolnostima operativne potpore se dodjeljuju u skladu s pravilima iz točaka 58. do 65. Prilikom odlučivanja o nužnosti potpora uzimaju se u obzir troškovi i prihod od proizvodnje i prodaje električne energije ili topline.

67. Operativne potpore se, pod istim uvjetima, mogu dodijeliti za industrijsku uporabu zajedničke proizvodnje električne i toplinske energije, ukoliko se dokaže da su troškovi proizvodnje jedne energetske jedinice uporabom ove tehnologije veći od tržišne cijene jedne jedinice uobičajene energije. Troškovi proizvodnje mogu uključivati redovni prinos na kapital postrojenja, ali se moraju odbiti svi dobiti u smislu proizvodnje topline.

F. POLITIKE, MJERE I INSTRUMENTI ZA SMANJENJE STAKLENIČKIH PLINOVA

68. Protokol iz Kyota, koji su potpisale države članice i Zajednica, predviđa obvezu potpisnika da ograniče ili smanje emisije plinova u razdoblju od 2008. do 2012. Cilj cjelokupne Zajednice jest smanjiti emisije stakleničkih plinova za 8% u odnosu na njihovu razinu iz 1990.

69. Države članice i Zajednica će, kao potpisnice Protokola, postići smanjenje stakleničkih plinova koristeći sredstva zajedničkih usklađenih politika i mjera⁴¹, uključujući ekonomske instrumente i instrumente ustanovljene samim Protokolom iz Kyota, točnije međunarodnu trgovinu emisijama, zajedničku provedbu i mehanizam čistog razvoja.

70. Kako na razini Zajednice ne postoje odredbe o ovome području i ne dovodeći u pitanje pravo Komisije na inicijativu za predlaganje takvih odredaba, svaka država članica mora sama formulirati politike, mjere i instrumente koje želi usvojiti radi usklađivanja s ciljevima iz Protokola iz Kyota.

71. Komisija smatra da neka sredstva koja su države članice usvojile radi usklađivanja s ciljevima iz Protokola, mogu predstavljati državne potpore, ali je još uvijek prerano da bi se utvrdili uvjeti za odobravanje takvih potpora.

G. TEMELJ IZUZEĆA ZA SVE PROJEKTE KOJE JE ISPITALA KOMISIJA

72. U okviru granica i uvjeta određenih u ovim smjernicama, Komisija odobrava potpore za zaštitu okoliša sukladno članku 87. stavku 3. točki (c) Ugovora EZ-a u smislu »potpora za lakši razvoj određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja, ukoliko spomenute potpore nemaju negativni utjecaj na trgovinske uvjete u onoj mjeri koja je u suprotnosti sa zajedničkim interesom«.

73. Sukladno izuzeću predviđenom u članku 87. stavku 3. točki (b) Ugovora EZ-a mogu se odobriti potpore za promicanje izvedbe važnih projekata od zajedničkog europskog interesa koji su prioritet u području zaštite okoliša i koji često imaju povoljne učinke koji prelaze granice dotičnih država članica. Međutim, potpore moraju biti nužno potrebne za nastavak projekta koji mora biti konkretan, jasno definiran te mora uzorno i jasno pridonijeti zajedničkom europskom interesu. Kod primjene ovog izuzeća Komisija može odobriti potpore po višoj stopi u odnosu na ograničenja utvrđena za odobrene potpore u članku 87. stavku 3. točki (c).

H. PREKLAPANJE POTPORA IZ RAZLIČITIH IZVORA

74. Gornje granice određene u ovim smjernicama primjenjuju se bez obzira na činjenicu financira li se dotična potpora u potpunosti ili djelomično iz državnih izvora ili izvora Zajednice. Potpore odobrene u skladu s ovim smjernicama ne smiju se kombinirati s ostalim oblicima državnih potpora u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora ili s ostalim oblicima financiranja iz fondova Zajednice, ukoliko je zbog ovakvog preklapanja intenzitet potpora veći od onog utvrđenog u smjernicama.

Za potpore koje služe u različite svrhe, a uključuju iste opravdane troškove, primjenjuje se najpovoljnija gornja granica.

I. »Odgovarajuće mjere« u smislu članka 88. stavka 1. ugovora EZ-a

75. Djelujući u skladu s člankom 88. stavkom 1. Ugovora, Komisija državama članicama predlaže sljedeće odgovarajuće mjere koje se odnose na njihove postojeće sustave

potpora.

76. Kako bi se Komisiji omogućilo da donese ocjenu o svim značajnim iznosima potpora koje su dodijeljene u okviru odobrenih programa i odluči o usklađenosti ovih potpora sa zajedničkim tržištem, Komisija predlaže, kao odgovarajuću mjeru iz članka 88. stavka 1. Ugovora, da je države članice prethodno obavijeste o svim pojedinačnim slučajevima dodjele potpora za ulaganja u okviru odobrenih programa, kada opravdani troškovi prelaze 25 milijuna eura i kada potpora prelazi bruto ekvivalent potpore od 5 milijuna eura. Obavijest se dostavlja na obrascu čiji se primjerak prikazuje u Prilogu.

77. Komisija također predlaže kao odgovarajuću mjeru iz članka 88. stavka 1. Ugovora da države članice usklade svoje postojeće programe potpora za zaštitu okoliša s ovim smjernicama prije 1. siječnja 2002.

78. Komisija poziva države članice da u roku od mjesec dana od primitka prijedloga mjera iz točaka 75. do 77. potvrde svoju suglasnost s tim prijedlozima. U nedostatku odgovora Komisija će smatrati da dotična država članica nije suglasna.

79. Komisija ističe kako, osim potpora koje su klasificirane kao potpore male vrijednosti sukladno Uredbi (EZ-a) br. 69/2001⁴², ove smjernice ne utječu na obvezu država članica prema članku 88. stavku 3. Ugovora EZ-a, da dostave obavijesti o svim programima potpora, svim izmjenama tih programa i svim pojedinačnim potporama koje su dodijeljene poduzetnicima van odobrenih programa.

80. Komisija namjerava osigurati da svako odobrenje budućeg programa bude u skladu s ovim smjernicama.

J. PROVEDBA SMJERNICA

81. Ove se smjernice primjenjuju od trenutka njihove objave u Službenome listu Europskih zajednica. Prestaju se primjenjivati 31. prosinca 2007. Prije tog datuma, nakon savjetovanja s državama članicama, Komisija može izmijeniti i dopuniti ove smjernice na temelju važnih razmatranja politike tržišnog natjecanja ili politike zaštite okoliša, ili kako bi se uzele u obzir druge politike Zajednice ili međunarodne obveze.

82. Komisija primjenjuje ove smjernice na sve prijavljene projekte potpora o kojima treba donijeti odluku nakon objave smjernica u Službenome listu, čak i ako su projekti prijavljeni prije njihove objave.

Na neprijavljene potpore Komisije primjenjuje:

(a) ove smjernice ako je potpora dodijeljena nakon njihove objave u Službenome listu Europskih zajednica;

(b) u svim ostalim slučajevima, smjernice koje su na snazi u trenutku dodjele potpore.

K. Uključivanje politike zaštite okoliša u druge smjernice o državnim potporama

83. Članak 6. Ugovora navodi da:

»Zahtjevi za zaštitu okoliša moraju se uključiti u definiciju i provedbu politika i aktivnosti Zajednice iz članka 3., a posebice radi promicanja održivog razvoja«.

Prilikom usvajanja ili preispitivanja ostalih smjernica ili okvirnih programa Zajednice za državne potpore, Komisija će razmotriti načine na koji se ovi zahtjevi mogu najbolje uzeti u obzir. Ona će također ispitati prikladnost zahtjeva da države članice uz obavijest o važnom projektu potpora, bez obzira na sektor, dostave studiju o učinku na okoliš.

DODATNI PODACI KOJI SE OBIČNO DOSTAVLJAJU UZ OBAVIJEST O
DRŽAVNIM POTPORAMA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA SUKLADNO ČLANKU 88.
STAVKU 3. UGOVORA

*(Programi, potpore dodijeljene u okviru odobrenog programa i jednokratne mjere
potpora)*

Podaci koji se prilažu uz opći upitnik iz Odjeljka A Priloga II. u pismu od 2. kolovoza 1995. koje je Komisija uputila državama članicama o obavijestima i standardiziranim godišnjim izvješćima:

1. Ciljevi

Detaljni opis ciljeva mjere i vrste zaštite okoliša koju se namjerava poticati.

2. Opis mjere

Detaljni opis mjere i korisnika.

Opis ukupnih troškova dotičnih ulaganja i opravdanih troškova.

Ako je mjera već bila primijenjena u prošlosti, koji su rezultati postignuti u području zaštite okoliša?

Ako se radi o novoj mjeri, koji se rezultati predviđaju u području zaštite okoliša i u kojem razdoblju?

Ako se potpore dodjeljuju za postizanje viših standarda, koji se standardi primjenjuju i na koji način ova mjera omogućava postizanje zamjetno višeg stupnja zaštite okoliša?

Ako se potpore dodjeljuju u nedostatku obvezujućih standarda, navodi se detaljni opis metode.

III.

Dopuštenost dodjele potpora za zaštitu okoliša ocjenjuje se sukladno članku 9. Uredbe o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 50/2006) temeljem materijalnih pravila iz točke I. ove Odluke sadržanih u tekstu akta iz točke II. ove Odluke.

IV.

Državnim potporama za zaštitu okoliša upravlja središnje državno tijelo nadležno za zaštitu okoliša i središnje državno tijelo nadležno za energetiku, kao i druga tijela, odnosno pravne osobe koje su za to ovlaštene posebnim propisom.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 351-01/07-01/09

Urbroj: 5030120-07-1
Zagreb, 20. rujna 2007.

Potpredsjednica Vlade
i ministrica obitelji, branitelja
i međugeneracijske solidarnosti
Jadranka Kosor, dipl. iur., v. r.

¹ SL C 72, 10.3.1994., str. 3.

² SL C 14, 19.1.2000., str. 8.

³ SL C 184, 1.7.2000., str. 25.

⁴ Komisija je u svojoj radnoj knjizi od 26. svibnja 1999. pod nazivom »Uključivanje aspekata zaštite okoliša u sve relevantne politike« te u svome izvješću Helsinškom Europskom vijeću o uključivanju problema zaštite okoliša i održivog razvoja u politike Zajednice (SEC(1999) 1941 konačno) izrazila svoju privrženost uključivanju politike zaštite okoliša u ostala politička područja.

⁵ Preporuka Vijeća od 3. ožujka 1975. o alokaciji troškova i djelovanju javnih tijela u pitanjima zaštite okoliša (SL L 194, 25. 7. 1975., str. 1).

⁶ Načelo najboljih dostupnih tehnika je uvedeno u zakonodavstvo Zajednice Direktivom Vijeća 76/464/EEZ od 4. svibnja 1976. o zagađenju uzrokovanom određenim opasnim tvarima koje se ispuštaju u vodeni okoliš Zajednice (SL L 129, 18. 5. 1976., str. 23) i ponovo se pojavilo, s malim izmjenama i dopunama, u Direktivi Vijeća 84/360/EEZ od 28. lipnja 1984. o borbi protiv zagađenja zraka iz industrijskih postrojenja (SL L 188, 16.7.1984., str. 20). Direktiva Vijeća 96/61/EEZ od 24. rujna 1996. o integriranom sprečavanju i nadzoru zagađenja (SL L 257, 10. 10. 1996., str. 26.; »Direktiva IPPC«) razvila je i potvrdila ovo načelo. Opseg Direktive IPPC obuhvaća industrijska postrojenja s velikim rizikom od zagađenja. Ova se Direktiva od studenoga 1999. primjenjuje na nova ili postojeća postrojenja koja su bila podvrgnuta značajnim izmjenama. Postojeća postrojenja se do listopada 2007. moraju uskladiti s propisima iz Direktive IPPC. Do tog se datuma primjenjuju odredbe iz dviju gore spomenutih direktiva koje se odnose na načelo BAT. Konkretni standarde – tj. granične vrijednosti za emisije ili potrošnju na temelju korištenja najboljih dostupnih tehnika – u pravilu ne određuje Zajednica, nego državna tijela.

⁷ Ova se definicija nalazi u prijedlogu Komisije za Direktivu Parlamenta i Vijeća o promicanju električne energije iz obnovljivih izvora na unutarnjem elektroenergetskom tržištu (SL C 311 E, 31.10.2000., str. 320). Kada Parlament i Vijeće usvoje ovu Direktivu, Komisija će koristiti definiciju iz konačnog teksta.

⁸ Isto kao u bilješki 7.

⁹ Porezi i pristojbe za zaštitu okoliša na jedinstvenom tržištu (COM(97) 9 konačno, 26.3.1997.).

¹⁰ Svrha ovih smjernica nije rasprava o načelu državnih potpora, koje proizlazi iz članka 87. stavka 1. Ugovora EZ-a i iz sudske prakse Suda EZ-a i Prvostupanjskog suda.

¹¹ U granicama utvrđenim u drugom stavku točke 7.

¹² SL C 28, 1. 2. 2000., str. 2.

¹³ SL L 337, 30. 12. 1999., str. 10.

¹⁴ Komisija ističe da se ove smjernice odnose jedino na potpore za zaštitu okoliša, ne dovodeći u pitanje primjenjivost ostalih odredaba o državnim potporama, u granicama propisa o kombiniranju potpora iz točke 74. u nastavku.

¹⁵ SL C 45, 17. 2. 1996., str. 5.

¹⁶ SL L 10, 13. 1. 2001., str. 20.

¹⁷ SL L 338, 28. 12. 1996., str. 42.

¹⁸ Naslijedeni troškovi su troškovi koje snose poduzetnici na temelju preuzetih obveza i koje više nisu u stanju poštovati kao posljedica liberalizacije sektora u pitanju.

¹⁹ SL L 10, 13. 1. 2001., str. 30.

²⁰ SL C 138, 17. 5. 1993., str. 1.

²¹ Europski okoliš: u kojem smjeru u budućnosti? Opća ocjena Programa Europske zajednice za politiku i djelovanje u vezi s okolišem i održivim razvojem, »Prema održivosti« (COM(1999) 543 konačno od 24. 11. 1999.).

²² Osim malih i srednjih poduzetnika, kako je predviđeno u točki 20.

²³ COM(2000) 205 konačno, 11.4.2000.

²⁴ Akcijski plan za poboljšanje energetske učinkovitosti u Europskoj zajednici (COM(2000) 247 konačno, 26. 4. 2000.).

²⁵ »Učinkovitost pretvorbe« je odnos između količine primarne energije, koja je upotrijebljena za proizvodnju sekundarnog oblika energije, i stvarno proizvedene količine sekundarne energije. Izračunava se kako slijedi: proizvedena električna energija + proizvedena toplinska energija/ upotrijebljena energija.

²⁶ Rezolucija Vijeća od 18. prosinca 1997. o strategiji Zajednice za promicanje kombinirane topline i energije (SL C 4, 8. 1. 1998., str. 1).

²⁷ Rezolucija Vijeća od 8. lipnja 1998. o obnovljivim izvorima energije (SL C 198, 24. 6. 1998., str. 1).

²⁸ Ovi bonusi nisu dostupni ako država članica dodjeljuje potporu za ulaganje u skladu s trećim stavkom u točki 32. (potpora u visini do 100% opravdanih troškova).

²⁹ Ulaganja u regijama primateljicama pomoći ostvaruju pravo na potporu za ulaganja ukoliko zadovoljavaju uvjete iz smjernica za regionalne državne potpore (SL C 74, 10. 3. 1998., str. 9).

³⁰ Ovaj bonus nije dostupan ako država članica dodjeljuje potporu za ulaganja u skladu s trećim stavkom u točki 32. (potpora u visini do 100% opravdanih troškova).

³¹ Preporuka Komisije 96/280/EZ od 3. travnja 1996. o definiciji malih i srednjih poduzetnika (SL L 107, 30. 4. 1996., str. 4).

³² Ulaganja malih i srednjih poduzetnika ostvaruju pravo na potporu ulaganja prema odredbama Uredbe Komisije (EZ-a) br. 70/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora EZ-a na državne potpore za male i srednje poduzetnike (SL L 10, 13. 1. 2001., str. 33).

³³ Ako se ulaganja odnose jedino na zaštitu okoliša bez ikakvih drugih ekonomskih dobiti, kod izračuna opravdanih troškova ne primjenjuje se nikakvo dodatno smanjenje.

³⁴ Komisija ističe kako sanacija izvršena od strane javnih tijela ne ulazi u opseg članka 87. Ugovora. Problemi vezani uz državne potpore se mogu, međutim, javiti u slučaju prodaje saniranog zemljišta po cijeni koja je manja od njegove tržišne vrijednosti.

³⁵ Svi izdaci poduzetnika za sanaciju zemljišta, bez obzira na činjenicu mogu li se spomenuti izdaci prikazati u bilanci kao dugotrajna materijalna imovina, tretiraju se kao opravdana ulaganja u slučaju sanacije zagađenih lokacija.

³⁶ Osoba odgovorna za izvršenje radova ne mora nužno biti osoba koja je odgovorna za zagađenje u smislu ovoga teksta.

³⁷ Pravila u ovoj točki ne dovode u pitanje pravila iz točke 28. o potporama za male i srednje poduzetnike.

³⁸ Uputa iz bilješke 32.

³⁹ Klasifikacija iz Strategije Zajednice za gospodarenje otpadom (COM(96) konačno od 30. 7. 1996.). U ovome priopćenju Komisija podsjeća da je gospodarenje otpadom prioritetni cilj Zajednice u smislu smanjivanja rizika za okoliš. Načelo zbrinjavanja otpada se mora sagledati sa tri strane: ponovna uporaba, recikliranje i oporaba. Otpad čija je proizvodnja neizbježna mora se zbrinuti i ukloniti bez opasnosti.

⁴⁰ Načelo proizvodnih troškova se mora shvatiti kao neto svake potpore, ali ono uključuje uobičajeni stupanj dobiti.

⁴¹ Za detalje o zajedničkim usklađenim politikama i mjerama vidi »Pripremu provedbe Protokola iz Kyota« (COM(1999) 230 od 19. 5. 1999.).

⁴² SL L 10, 13. 1. 2001., str. 30.